Handläggare
Erica Björklund
Telefon: 08-50825292
Hillevi Andersson
Telefon: 08-50825168

Till
Socialnämnden
2026-11-24

Tillämpning av reformerat försörjningsstöd vid årsskiftet 2026/2027

Ny riksnorm och minskningsbelopp för större hushåll

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden ställer sig bakom förvaltningens förslag att ansökningar om försörjningsstöd som avser januari 2027 och som handläggs under december 2026 prövas utifrån riksnormen enligt de bestämmelser som träder i kraft den 1 januari 2027 samt att minskningsbeloppet för större hushåll inte tillämpas för ansökningar som handläggs i december.
2. Ärendet överlämnas till stadsdelsnämnderna för kännedom.

Sammanfattning

Den 1 januari 2027 träder ändringar i socialtjänstlagen (2025:400) och socialtjänstförordningen (2025:468) i kraft som en del av ett reformerat försörjningsstöd. Ändringarna innebär bland annat en så kallad moderniserad riksnorm samt att försörjningsstödet ska minskas för hushåll med fler än tre hemmavarande barn eller skolungdomar under 21 år.

Ansökningar om försörjningsstöd handläggs i regel i förskott, vilket innebär att ansökningar för januari 2027 behöver handläggas och beslutas i december 2026. De nya bestämmelserna reglerar dock inte hur dessa ansökningar ska hanteras före ikraftträdandet och det saknas övergångsbestämmelser. Förvaltningen har utrett och analyserat vilken tillämpning som är mest ändamålsenligt av ansökningar som rör försörjningsstöd för januari 2027.

Förvaltningen föreslår att ansökningar som avser januari 2027 handläggs i december enligt sedvanligt handläggningsförfarande och att den nya riksnormen som gäller för 2027 tillämpas. För att mildra de negativa konsekvenserna som minskningsbeloppet innebär för barn, föreslår förvaltningen vidare att staden inte tillämpar minskningsbeloppet för större hushåll för ansökningar som handläggs i december och som avser bistånd för januari.

Bakgrund

Riksdagen har i maj 2026 beslutat om ändringar i socialtjänstlagen (2025:400) i enlighet med regeringens proposition *Reformerat*

Socialförvaltningen
Avdelningen för strategi och utveckling

Storforsplan 36
Box 44
123 21 Farsta
Växel 08-50825000
Fax [Fax]
socialforvaltningen@stockholm.se
https://start.stockholm

försörjningsstöd – bidragstak och ökade möjligheter till arbete (prop. 2025/26:201). Regeringen har därefter beslutat om följdändringar i socialtjänstförordningen (2025:468). Förändringar i både lag och förordning träder i kraft den 1 januari 2027, samtidigt som nuvarande bestämmelser om riksnormens beräkning upphör att gälla.[1]

Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att förbereda den årliga publiceringen av riksnormens belopp fördelade på de nya kostnadsposterna. Förvaltningens tolkning är att riksnormen för 2027 därmed endast kommer att tas fram utifrån de nya bestämmelserna.

I Stockholms stad ansöker cirka 7 500–8 000 hushåll om försörjningsstöd varje månad, samtliga berörs av den nya normen. Förvaltningen uppskattar att cirka 250–300 barnfamiljer kan beröras av de nya minskningsbeloppen. Uppgifterna är ungefärliga och bygger på statistik från tidigare månader.[2]

Ärendet

Detta tjänsteutlåtande redogör för förvaltningens förslag på tillämpning av nya bestämmelser om reformerat försörjningsstöd vid årsskiftet 2026/2027, givet att ansökningar som avser försörjningsstöd för januari 2027 som regel behöver handläggas och beslutas under december 2026.

Förändringar i socialtjänstlagen och socialtjänstförordningen

De ändringar som reformen innebär regleras i 12 kap. Socialtjänstlagen respektive i 12 kap. Socialtjänstförordningen.

Socialtjänstlagen

- **12 kap. 7 § – Ny riksnorm.** Riksnormen moderniseras och omfattar kostnader för livsmedel, kläder och skor, fritid och lek, förbrukningsvaror, hälsa och hygien samt internet och telefoni.
- **12 kap. 7 a § – Begränsning för större hushåll.** Försörjningsstödet enligt riksnormen ska minskas för hushåll med fler än tre hemmavarande barn och skolungdomar under 21 år.
- **12 kap. 7 b § – Begränsade förutsättningar att bevilja högre belopp.** Möjligheten att beräkna kostnader till ett högre belopp än riksnormen begränsas och förutsätter särskilda respektive synnerliga skäl.

[1] Prop. 2025/26:201, SFS 2026:897 (lag om ändring i socialtjänstlagen) och SFS 2026:1126 (förordning om ändring i socialtjänstförordningen).
[2] Antalet hushåll är en uppskattning utifrån tidigare månaders statistik. Antalet berörda barnfamiljer är en uppskattning utifrån tidigare månaders statistik.

Socialtjänstförordningen

- **12 kap. 1 a § – Referensvärden.** Nya referensvärden införs för vuxna, barn och skolungdomar i nya åldersintervaller samt för gemensamma hushållskostnader.
- **12 kap. 1 b–1 c §§ och 3 a § – Fastställande och publicering.** Referensvärdena ska årligen räknas om utifrån konsumentprisindex och publiceras fördelat på kostnadsposter av Socialstyrelsen.
- **12 kap. 3 b–3 c §§ – Minskningsbelopp.** Ett särskilt minskningsbelopp ska tillämpas för varje hemmavarande barn eller skolungdomar utöver tre enligt förordningens beräkningsmodell.

Sammantaget innebär ändringarna att beräkningen av försörjningsstöd förändras för samtliga hushåll från januari 2027. För barnfamiljer med fler än tre barn innebär reformen generellt ett lägre bistånd, om inte förutsättningar för undantag föreligger.

Övergångsbestämmelser och vägledning saknas för situationen

Ansökningar om ekonomiskt bistånd handläggs i regel i förskott och utbetalas innan månadsskiftet för kommande månads behov. Det saknas övergångsbestämmelser för den situation som uppstår när en ansökan handläggs före den 1 januari 2027 men avser tid efter ikraftträdandet. Socialstyrelsen hänvisar till HFD 2021 ref. 12, som behandlar förvaltningsrättsligasituationer där övergångsbestämmelser saknas. Förvaltningens tolkning av avgörandet är att det främst ger vägledning för hur beslut som fattats enligt äldre bestämmelser, bör omprövas enligt den nya lagstiftningen när den har trätt i kraft om beslutet avser en period efter ikraftträdandet. SKR har inte lämnat några rekommendationer, och i dialog med andra kommuner har inget gemensamt ställningstagande framkommit.

Förutsättningar i verksamhetssystemet

Beräkningen av försörjningsstöd görs i stadens verksamhetssystem. Den nya riksnormen och en funktion för att beräkna minskningsbelopp i varje enskilt ärende kommer att finnas tillgänglig i systemet inför årsskiftet. Den nya riksnormen och de nya funktionerna kommer att genereras automatiskt vid beräkning av bistånd där vald beräkningsperiod avser år 2027.

Utvecklingen i verksamhetssystemet har planerats i tidigt skede utifrån ett sedvanligt handläggningsförfarande för att möjliggöra att behövliga funktioner finns på plats när de nya bestämmelserna träder i kraft. Det har därför inte varit möjligt att ta höjd för den situation som senare uppstått med avsaknad av övergångsbestämmelser. Funktionerna i verksamhetssystemet

driftsätts den 9 december 2026. Datumet går inte att påverka och det är inte heller möjligt att i driftsättningen datumstyra att funktionerna börjar verka i systemet från den 1 januari 2027.

Analys av möjliga alternativ för tillämpning

Förvaltningen har utrett och analyserat möjliga alternativ för hur ansökningar som avser januari 2027 kan hanteras.

Det alternativ som bäst överensstämmer med gällande rätt är att avvakta med handläggningen av januariansökan till dess att lagändringarna har trätt i kraft. Det skulle möjliggöra en enhetlig tillämpning i staden och innebär att verksamhetssystemet kan användas fullt ut.

Med hänsyn till flertalet helgdagar vid årsskiftet skulle denna tillämpning innebära att cirka 7 500–8 000 hushåll riskerar att stå utan pengar till livsmedel och andra nödvändigheter under jul- och nyårshelgen. Det skulle därutöver innebära att biståndsmottagare riskerar att inte kunna betala exempelvis hyra och el i tid, med risk för hyres- och elskulder som följd. Behovet av akut bistånd skulle sannolikt öka avsevärt och medföra en stor belastning på både ordinarie verksamhet och Socialjouren.

Ett annat alternativ att tillämpa de nya bestämmelserna vid årsskiftet 2026/2027 är att samtliga ansökningar som avser januari 2027 och som inkommer, handläggs och beslutas mellan den 1 och 31 december 2026, prövas utifrån den nya riksnormen (nya poster och nya åldersintervaller) i enlighet de nya bestämmelserna. När det gäller minskningsbeloppet för större hushåll finns det förutsättningar att avvakta med att tillämpa den lagändringen till efter den 1 januari 2027. Att avvakta med att tillämpa denna del av lagförändringarna kommer att kräva manuella justeringar i verksamhetssystemet för de ca 250–300 hushåll som berörs.

Alternativet att tillämpa den nya riksnormen och avvakta med att tillämpa minskningsbeloppet möjliggör utbetalningar i tid, tryggar de enskildas försörjning över helgdagarna och säkerställer att den enskilde kan betala nödvändiga kostnader i tid. Handläggningen kan ske på sedvanligt sätt i verksamhetssystemet, vilket ger enhetliga beräkningar utan behov av omfattande omprövningar samt en likvärdig tillämpning i hela staden. Det föreslagna arbetssättet kommer att generera beslutsunderlag där minskningsbeloppet framgår av beräkningen. Handläggare kommer således i beslutsformuleringen behöva kommunicera att minskningsbeloppet har adderats till det beviljade biståndet då begränsningsregeln inte tillämpas innan 1 januari 2027.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för strategi och utveckling på socialförvaltningen. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 18 november 2026. Funktionshinderrådet har haft möjlighet att behandla ärendet den 19 november 2026.

Jämställdhetsanalys

Tillämpningen av lagändringarna påverkar alla hushåll som ansöker om försörjningsstöd för januari 2027. Ensamstående vuxna är den hushållstyp som främst förekommer inom ekonomiskt bistånd, där ensamstående män ansöker om bistånd i något högre utsträckning än ensamstående kvinnor. Den tredje vanligaste hushållstypen är ensamstående kvinnor med barn, följt av par med barn. En försenad utbetalning skulle sannolikt drabba samtliga hushåll, men ensamstående kvinnor med barn samt par och deras barn kan tänkas drabbas i större omfattning av att stå utan en tryggad försörjning kring skiftet december/januari.

Konsekvenser för barn

Det reformerade försörjningsstödet, särskilt minskningsbeloppet för hushåll med fler än tre barn, kommer att påverka barnfamiljer i staden. Förvaltningen genomför därför en övergripande barnkonsekvensanalys för att i stort belysa reformens effekter och identifiera lämpliga arbetssätt och kompensatoriska åtgärder för att mildra de negativa konsekvenserna för berörda barn.

Alternativet att avvakta handläggning av ansökningar om försörjningsstöd för januari tills efter årsskiftet bedöms innebära betydande negativa konsekvenser för barn. Genom att tillämpa den nya riksnormen för ansökningar om försörjningsstöd för januari, säkerställs att bistånd betalas ut i tid, vilket enligt förvaltningens bedömning är mest förenligt med barnet bästa. Vidare bedöms de negativa konsekvenserna för barn att mildras i det fall minskningsbeloppet inte tillämpas för de ansökningar som handläggs i december 2026.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen konstaterar att det saknas övergångsbestämmelser samt vägledning från Socialstyrelsen och SKR för den aktuella situationen.

Förvaltningen bedömer att handläggning av ansökningar för januari efter ikraftträdandet är det alternativ som bäst överensstämmer med gällande rätt. Det skulle dock innebära att cirka 7 500–8 000 hushåll riskerar att stå utan försörjning under jul- och nyårshelgen samt att belastningen på ordinarie verksamhet och Socialjouren sannolikt skulle öka kraftigt. Förvaltningen bedömer att alternativet att vänta

med att handlägga ansökningar för januari till efter årsskiftet har allt för stora negativa konsekvenser för samtliga biståndsmottagare.

Förvaltningen föreslår därför att ansökningar som avser januari 2027 handläggs i december enligt sedvanligt handläggningsförfarande och att den nya riksnormen som gäller för 2027 tillämpas. För att mildra de negativa konsekvenserna som minskningsbeloppet innebär för barn föreslår förvaltningen att staden inte tillämpar minskningsbeloppet för större hushåll för ansökningar som handläggs i december och som avser bistånd för januari. Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnderna manuellt justerar biståndsbeloppet i de beslut som berörs av ett minskningsbelopp. Även om alternativet saknar uttryckligt rättsligt stöd bedöms det vara det mest ändamålsenliga utifrån en samlad bedömning av konsekvenserna för enskilda och för verksamheterna. Om besluten överklagas får domstol pröva vad som är en korrekt tillämpning utifrån lagstiftningen.

Förvaltningen kan inom ramen för ordinarie uppdrag stödja de myndighetsutövande enheterna för ekonomiskt bistånd med kommunikation kring nämndens ställningstagande och föreslå ett enhetligt arbetssätt när det gäller att inte tillämpa minskningsbeloppet.

Mot denna bakgrund föreslår förvaltningen att socialnämnden ställer sig bakom förvaltningens förslag till tillämpning och överlämnar ärendet till stadsdelsnämnderna för kännedom, förutsatt att det inte tillkommer nya bestämmelser som ger kommunerna förändrade förutsättningar för handläggning av ansökan för januari 2027.

Veronica Carstorp Wolgast
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Carstorp Wolgast, Socialdirektör	2026-11-17
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2026-11-17